

omdat voor Amerikanen reizen zonder auto ook in het tijdperk van toenemend milieubewustzijn eigenlijk ondenkbaar is.

Met een Harley-Davidson aan de westkust over Highway 1 cruisen, je op de legendarische Route 66 rustig laten voortdrijven door woestijnen en westernstadjes of met een huurauto door de mooiste nationale parken toeren: vrijwel nergens kun je zo intensief van de grote vrijheid genieten als op een individuele reis door de fabelachtige landschappen van het zuidwesten.

Wie voor een betaalbare prijs een motor of auto huurt, is vrij van elke dwang, hoeft zich aan geen enkel tijd- en routeschema te houden en kan naar hartenlust improviseren. Ongebonden reizen is in de schier onbegrensde landschappen een voor de hand liggende keuze. Daar komt nog bij dat de Verenigde Staten met prima wegen en een uitstekend hotel- en restaurantwezen tot de gemakkelijkst te bereizen landen ter wereld behoren.

Een trip door het zuidwesten met het openbaar vervoer is in theorie mogelijk. De treinen van Amtrak en de langeafstandsbus-

sen van Greyhound verbinden veel metropolen. Erg relaxed zijn dit soort reizen – vooral in de Greyhounds – echter niet. Een ander verhaal is het openbaar vervoer binnen de steden. Dat is de laatste 10 jaar namelijk erg verbeterd. Zelfs in uitgestrekte steden als Los Angeles en Phoenix wordt het lightrailnetwerk steeds verder uitgebreid.

Georganiseerd reizen

Comfortabel is een geheel verzorgde reis met professionele reisleiding. Het voordeel daarvan is dat je zelf niets hoeft te organiseren, taalbarrières geen hindernis zijn en je voor alle eventuele vragen en problemen een aanspreekpersoon hebt. Het nadeel hiervan is dat je een vastgelegde reisroute volgt, voortdurend mensen om je heen hebt en er slechts heel beperkte mogelijkheden zijn om op eigen houtje iets te ondernemen.

Een vakantie per huurauto of camper kun je ook heel goed laten organiseren. Nederland en België tellen talrijke professionele reisorganisaties voor diverse reisdoelen en rondreizen in het Amerikaanse zuidwesten.

BELANGRIJKE VRAGEN OVER DE REIS

Welke **rondreizen** zijn interessant voor vakanties van verschillende duur? Zie blz. 20.

Hoe vraag ik voor vertrek de verplichte **reistoestemming** aan? Zie blz. 72.

Welke **documenten** heb ik nodig om te VS binnen te komen en door het land te reizen? Zie blz. 72.

Hoe reis ik met **trein** en **bus** of met het overige openbaar vervoer? Voor welke excursies is een **huurauto** aan te bevelen? Zie blz. 73-75.

Welke **betaalmogelijkheden** heb ik in de VS? Zie blz. 97.

Wat voor **kleding** moet ik inpakken? Zie blz. 99.

Waar vind ik informatie over het **klimaat**? Zie blz. 99-100.

Van welk **budget** moet ik uitgaan voor een reis door het zuidwesten van de VS? Zie blz. 103.

Hoe zit het met de **veiligheid** in het gebied? Welke voorzorgsmaatregelen moet ik treffen? Zie blz. 107.

Hulp bij het plannen van je reis

Planning van je reis

Bij de volgende reisplanningen is rekening gehouden met reizigers die over een beperkte hoeveelheid tijd beschikken.

Cultuurtip

Natuurtip

1. San Francisco en Zuid-Californië

De legendarische droomstad San Francisco vormt de noordelijke poort naar Zuid-Californië. Dit gedeelte van de Golden State strekt zich uit tussen de kust van de Grote Oceaan in het westen en de Sierra Nevada in het oosten

De hoofdstukken in deze gids

1. **San Francisco en Zuid-Californië:** zie blz. 113.
2. **Nevada:** zie blz. 237.
3. **Noord-Utah:** zie blz. 279.
4. **Zuid-Utah en Noord-Arizona:** zie blz. 309.
5. **Midden- en Zuid-Arizona:** zie blz. 355.
6. **New Mexico:** zie blz. 399.
7. **Colorado:** zie blz. 441.

gigantea) is de grootste cactussoort van de Verenigde Staten. Hij kan maar liefst 15 m hoog worden en dankzij zijn verfijnde techniek om water op te nemen soms wel 6000 kg wegen. Zijn natuurlijke biotoop beperkt zich tot het noordelijke deel van de Sonoran Desert, die zich via de Mexicaanse grens over een afstand van zo'n 200 km tot in Arizona uitstrekt. In deze droge zone ligt de gemiddelde jaarlijkse neerslag tussen de 25 en 300 mm.

De kandelaaercactus kan wel zo'n 200 jaar oud worden. Deze plantensoort krijgt zijn kenmerkende kandelabervorm pas als hij ongeveer 70 jaar oud is: dan begint zijn stam zich te vertakken. Deze reuzencactus bezit dicht aan de oppervlakte groeiende wortels, die over een gebied van soms wel honderden meters kunnen uitwaaiëren. De fraaiste saguarcactus zijn in mei en juni te bewonderen in Saguaro National Park bij Tucson. In die maanden gaan 's nachts de witte wasachtige bloemen van deze cactus open om met hun geur de voor de bestuiving noodzakelijke vleermuizen aan te trekken. Wanneer de vruchten zich openen, zien ze er nog het meest uit als rode bloemen. Van het vruchtvlees maken de Tohono een drankje en zeer smakelijke cactusjam.

Teddy bear chollas en vatcactus

De *teddy bear chollas* (*Opuntia bigelovii*) zijn veel minder gewild dan de saguaro's en worden ondanks hun fraaie uiterlijk in veel voortuinen als onkruid behandeld. Vanuit de verte en met name bij een gunstige lichtval lijken ze met hun dichte groengele stekelhuid nog het meest op teddyberen die een zitplaatsje in de woestijn hebben uitgezocht. Met hun talrijke kleine armen hebben ze alleen van een behoorlijke afstand iets weg van een teddybeer. Wie dichterbij komt, ziet direct dat het hier om een uiterst effectief stekelpantser gaat. De afzonderlijke 'ledematen' van deze cactus lijken nauwelijks met elkaar verbonden. De *teddy bear chollas* worden omringd door afgevalen plantendelen, waaruit nieuwe cactus groeien en

die rond de moederplanten een moeilijk te nemen barrière opwerpen. Daarom is voor wandelingen door de woestijn goed schoeisel onmisbaar. Een stekel van de chollacactus glijdt even gemakkelijk door de zool van een sportschoen als een heet mes door de boter.

Wilde bloemen

Tussen februari en mei, de bloeitijd van veel soorten wilde bloemen, veranderen de woestijnen van het zuidwesten in een zee van kleuren. Wanneer en waar cactus, wilde grassen en vooral wilde bloemen beginnen te bloeien, is moeilijk te voorspellen. Eén ding is zeker: het bloeiseizoen laat zich van zijn mooiste kant zien wanneer in de winter voldoende neerslag is gevallen en de lente zich met hogere temperaturen aankondigt. Dan brengen de gloeiendrode bloemen van de *chuparosa* (*Justicia californica*), *Malacothrix glabrata* met zijn geeltinten en de zandverbena (*Abronia villosa*) met zijn intens lila bloeiwijze menigeen in vervoering. Tot de bekendste regio's in Zuid-Californië met grote aantallen wilde bloemen behoren Anza Borrego Desert State Park (zie blz. 230) en het ten noorden van Los Angeles gelegen Antelope Valley California Poppy Reserve, waar het slaapmutsje, ook wel goudpapaver (*Eschscholzia californica*), op zo'n 7 km² een ware orgie van oranje tinten aanricht.

Fauna

Net als veel planten hebben talrijke woestijndieren schutkleuren, tanden, klauwen, snauvels, stekels en sommige kunnen giftige of onwelriekende stoffen afscheiden, die de overlevingskansen vergroten. Een van de zeldzaamste dieren van de woestijn in dit deel van Amerika is het 45 cm lange gilamonster (*Heloderma suspectum*), dat met zijn parelachtige roze- en zwartgekleurde huid een uitstekende schutkleur bezit. Deze hagedis neemt tussen zijn soortgenoten een uitzonderingspositie in: het gilamonster is de enige hagedis met een giftige beet. Hij spuit het gif uit klieren in zijn onderkaak in zijn prooi.

De oudste levende wezens op aarde

Zelfs de godverlaten woestijngebieden zijn kinderspel vergeleken met de eenzaamste bergketen van Californië: de White Mountains aan de grens met Nevada. Aan de oostrand van de Owens Valley trotseren al duizenden jaren enkele dennen weer en wind. De bomen zijn daarmee de oudste organismen op aarde.

Bij de beklimming van de 2216 m hoge Westgard Pass, ten oosten van het plaatsje Independence, takt Highway 168 af in de White Mountain Road, die in noordelijke richting naar het Ancient Bristlecone Pine Forest loopt. Daarachter torent de 4341 m hoge White Mountain Peak boven de omliggende bergtoppen uit. De geasfalteerde weg loopt over een afstand van zo'n 11 km op tot ongeveer 2000 m hoogte en voert langs Sierra View Point met een grandioos uitzicht naar de op 3048 m hoogte gelegen Schulman Grove (het afleggen van deze route met krappe bochten is af te raden met een grote camper). In de buurt van de parkeerplaats vind je een informatiecentrum. Via twee wandelpaden is het bijzonderste natuurwonder van deze afgelegen bergregio te bereiken: een woud van oeroude dennen, aantoonbaar de oudste levende organismen op aarde. Van Schulman Grove kun je ook een tocht van zo'n 12 km naar een tweede dennenbos maken, de 3414 m hoge Patriarch Grove. Deze route loopt over een steile weg met steenslag.

De twee dennensoorten die hier voorkomen, *Pinus longaeva* en *Pinus aristata*, groeien doorgaans boven de 2500 m. Ze verdragen geen schaduw en leven daarom vrijwel altijd solitair. Normaal gesproken groeien ze op een stenen ondergrond tegen bergflanken, waar de sneeuw in het voorjaar snel begint te smelten. De dennen worden vrijwel nooit het slachtoffer van bosbranden, omdat ze op plaatsen groeien waar vuur onmogelijk de voet van de bomen kan bereiken.

Een deel van het oeroude dennenwoud in de White Mountains is naar de wetenschapper Edmund Schulman genoemd. Die hield zich sinds 1932 bezig met de dendrochronologie: door jaarringanalyses trachtte hij meer over het klimaat in lang vervlogen tijden te weten te komen. In 1953 bereikten hem verhalen over de oeroude bomen ten oosten van de Owens Valley. Op die locatie startte hij zijn onderzoek, dat spectaculaire resultaten opleverde. Op een hoogte tussen de 3048 en 3354 m trof hij de oudst bekende bomen ter wereld aan. In 1957 werd zijn onderzoekswerk bekroond: een boom die Schulman Methusalem noemde, bleek het oudste levende wezen dat ooit was ontdekt: de boom is 4789 jaar oud. Hij staat aan de 6,8 km lange Methusalem Walk in de Schulman Grove. In 2012 werd een 5062 jaar oude den ontdekt in de White Mountains. De locatie daarvan wordt geheim gehouden. Ook op Mount Charleston bij Las Vegas en in Great Basin National Park in Nevada (zie blz. 275) groeien dergelijke bomen (White Mountain Ranger District, 798 N. Main St., Bishop, CA 93514, tel. 1 760 873 25 00, fs.usda.gov. Gratis kamperen is het hele jaar door mogelijk aan het begin van de White Mountain Road, op 2194 m hoogte, en van mei tot oktober op de Grandview Campground, op 2621 m hoogte, zonder stromend water).

daar ook op. Ook buiten het skiseizoen van november tot mei kent het gebied zijn attracties: tientallen, soms sprookjesachtig mooie bergmeren, afwisselende wandel- en mountainbikeroutes, de hoogste golfbanen van Californië en de 30 m hoge Rainbow Falls in de rivier de San Joaquin.

Devil's Postpile National Monument

nps.gov/depo, shuttlebus juni-sept. \$15, 3-15 jaar \$7

De door vulkanische activiteit ontstane symmetrische basaltzuilen in het **Devil's Postpile National Monument** vormen een bijna 20 m hoge kaarsrechte wand van machtige palen, alsof prehistorische reuzen ze in de grond hebben geheid. Dit wonder der natuur ligt aan het einde van State Road 203 en is alleen te bereiken per shuttlebus (inbegrepen, maar reserveren is aan te bevelen) vanaf de Mammoth Mountain Main Lodge.

Uitstapje naar het June Lake

Zo'n 32 km ten noorden van Mammoth Lakes ligt het June Lake, een van de diverse mooie meren die je langs de 25,6 km lange secundaire weg SR 158 ten westen van Hwy 395 kunt bewonderen.

Informatie

Mammoth Lakes Welcome Center: 2510 Main St., tel. 1 760 924 55 00, visitmammoth.com. Hier krijg je alle mogelijke informatie en kaarten.

Accommodatie

Op visitmammoth.com/hotels-lodging vind je een overzicht van accommodaties.

Romantische cabins – Edelweiss Lodge: 1872 Old Mammoth Rd., tel. 1 760 934 24 45, edelweiss-lodge.com. De lodge bestaat uit negen cabins en een studio en ligt in een bebost gebied. Voorzien van een keuken met houtgestookt fornuis en tv. €€-€€€

Rustiek verblijf – Cinnamon Bear Inn: 113 Center St., tel. 1 760 934 28 73, cinnamonbearinn.com. Centraal gelegen bed and breakfast. Niet-rokerskamers met hemelbed en eigen

De grillige rotszuilen bij Mono Lake lijken het decor van een sciencefictionfilm

badkamer, sommige met open haard. €-€€

Camping met cabins – Camp High Sierra: 869 Lake Mary Rd., tel. 1 760 934 23 68, alleen in de zomer geopend kampeerterrein voor tenten en campers. Er zijn in de zomer ook cabins te huur. €

Actief

Wit pretparadijs – Mammoth Mountain Ski Area: tel. 1 760 934 07 45, mammothmountain.com, nov.-juni. Wintersportparadijs voor alle disciplines met 28 liften, gratis shuttlebus.

Bergwandelen – Mammoth Lakes Welcome

Center: 2510 Main St., tel. 1 760 924 55 00, visitmammoth.com. Voor lange wandeltochten heb je een vergunning nodig en moet je vooraf informatie inwinnen, omdat op sommige wegen de toegang beperkt is in verband met natuurbescherming.

Owens Valley ► F 9-11

Highway 395 slingert bij de Sherwin Summit in grote haarspeldbochten van een hoogte van meer dan 2000 m naar beneden in de 800 m lager gelegen, 's zomers zinderend

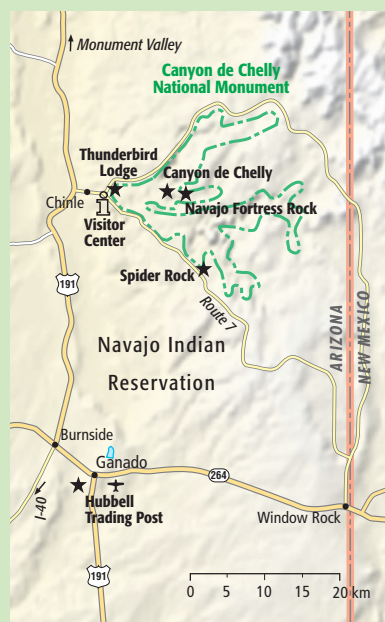
hete **Owens Valley**. In de eerste helft van de 20e eeuw heeft in dit afgelegen dal een regelrechte oorlog gewoed tussen lokale boeren en beamtten van de stad Los Angeles, die de waterrechten, naar verluidt deels door illegale manipulaties, in de wacht hebben gesleept.

Laws

Sinds 1883 leidde een smalspoorweg, de Carson & Colorado Railway, van Lake Owens tot Carson City in Nevada, die het transport van goud, zilver, zink en koper uit de mijnen in de omgeving verzorgde. In de plaats Laws doet het **Laws Railroad Museum** met een

IN DE VOETSPOREN VAN DE NAVAJO – VAN WINDOW ROCK NAAR DE CANYON DE CHELLY

Informatie

Begin: Window Rock

Lengte: 135 km

Duur: zuivere rijtijd bijna 2 uur

Informatie: Canyon de Chelly National Monument: P.O. Box 588, Chinle, AZ 86503, tel. 1 928 674 55 00, nps.gov/cach

Accommodatie: Thunderbird Lodge, Chinle (zie blz. 349); Best Western Canyon de Chelly, Chinle (zie blz. 349), en Quality Inn, Window Rock (zie blz. 352)

Openingstijden: Navajo Museum, Loop Rd., Window Rock, tel. 1 928 871 79 41, disco.vernavajo.com, ma., za. 8-17, di.-vr. 8-20 uur, toegang gratis; Hubbell Trading Post, tel. 1 928 755 34 75, nps.gov/hutr, dag. 8-17 uur, rondleidingen \$5, tot 17 jaar gratis

Window Rock **8** (zie ook blz. 352) is de hoofdstad van de 220.000 inwoners tellende en 67.000 km² grote Navajo Reservation, het grootste Native Americansreservaat van de VS. In het **Tribal Park** met het rotsvenster in een rode zandsteenformatie,

dat de plaats zijn naam gaf, herinnert een gedenkteken aan de Navajo Code Talkers uit de Tweede Wereldoorlog (zie blz. 52). In het **Navajo Nation Museum** zijn naast een authentieke *hogan* (ronde Navajohut) archeologische vondsten, historische documenten en kunst- en gebruiksvoorwerpen te zien.

De volgende stop is in de **Hubbell Trading Post** **7** bij de plaats **Ganado** (zie blz. 351), waar de handelspost in het Native Americansgebied van de 19e eeuw als historische locatie te bezichtigen is en tevens dienstdoet als souvenirwinkel.

Tussen Ganado en Chinle loopt Highway 191 door een deel van de Reservation, die een heldere indruk van het sobere leven van de Native Americans geeft. Slechts hier en daar duiken in het uit grazige vlaktes en rotsachtige bergketens bestaande panoramalandschap kleine boerderijtjes of wooncontainers op, die meestal noch aan het elektriciteitsnet noch

aan de waterleiding zijn aangesloten. **Chinle** met 5700 inwoners is naast Tuba City de grootste plaats in de Navajo Reservation en heeft zich om een enkele reden ontwikkeld tot een respectabel toeristisch centrum. Aan de rand van het plaatsje ligt het **Canyon de Chelly National Monument** **6**, een van de voornaamste bezienswaardigheden van Arizona (zie blz. 349). Bij de aanblik van dit adembenemende stuk natuur is het nauwelijks te geloven dat dit het toneel van een bloedige en wrede deportatie is geweest. In 1864 besloot de Amerikaanse cavalerie de laatste achtduizend nog vrij levende Navajo op een lange mars naar een interneringskamp in New Mexico te sturen. Deze onmenselijke deportatie, die aan vijftienhonderd Navajo het leven kostte, is het thema van de door Native Americans begeleide jeepexcursies onder andere naar de **Navajo Fortress Rock**, waar de Navajo zich in de winter van 1864 tevergeefs voor Kit Carson en zijn troepen verschansten. Ook reeds lang verlaten, onder overhangende rotswanden 'klevende' **klifwoningen** (*cliff dwellings*) behoren tot de bezienswaardigheden. De eerste bewoners waren halfnomadische Anasazi, die zich daar sinds de 1e eeuw vestigden. Sinds de rond 1100 beginnende klassieke pueblofase namen de Anasazi waarschijnlijk uit veiligheidsoverwegingen hun intrek in *cliff dwellings*, die werden ingericht op de randen en vooruitspringende gedeelten van steile rotswanden en vaak alleen via houten palen of in de rots gehakte gaten bereikbaar waren. **First Ruin, Junction House Ruin, Ledge Ruin, Antelope House Ruin** en **White House Ruin** zijn de bekendste klifwoningen onder de honderden half vervallen wooncomplexen. Tal van particuliere bedrijven bieden rondritten per jeep van verschillende lengte en duur aan (info in het Visitor Center, circa 5 km ten oosten van Hwy 191 aan Route 7).

Langs de zuidelijke rand van de kloof loopt Route 7, een geasfalteerde autoweg die vanaf verschillende uitkijkpunten zicht biedt op het binnenste van de schilderachtige kloof. Lezers van de boeken van Hillerman kunnen zich misschien een scène uit de roman *The Fallen Man* herinneren, waarin de romanheld Joe Leaphorn, voormalig lid van de Navajo Tribal Police, aan de South Rim zit en over de schoonheid van het landschap peinst. Het beste uitzichtpunt ligt op de **Spider Rock**, een 240 m hoge, verweerde rots, waar volgens de mythologie van de Navajo de zogenaamde spinvrouw leeft, die de mensen ooit het spinnen heeft bijgebracht en daarom bij de Native Americans in hoog aanzien staat.

Hubbell Trading Post

► R 11

Kaart: zie blz. 346

Kruisend Hwy 191 en 264 bij Ganado, details zie blz. 350, tel. 1 928 755 34 75, nps.gov/hutr, dag. 8.30-16.30 uur, rondleiding \$5, tot 17 jaar gratis
Als er in de 19e eeuw in Indian Country al supermarkten hadden bestaan, dan hadden ze er ongetwijfeld uitgezien als de **Hubbell Trading Post** **7** bij het plaatsje **Ganado**. De uit New Mexico afkomstige John Lorenzo Hubbell stichtte de handelspost in 1876 en leefde de daaropvolgende jaren nauw samen met de Navajo, met wie hij een vriendschappelijke band onderhield. Behalve als handelaar maak-

te hij zich verdienstelijk als leraar, juridisch adviseur, rechter en kredietverstrekker. Toen er in 1886 in het gebied een pokkenepidemie uitbrak, zette Hubbell zich geheel in voor de zieken en richtte zijn huis in als hospitaal. In zijn Trading Post, die er nog altijd uitziet als het historische voorbeeld, ruidde hij door de natives geleverde wol, tapijten, dekens, zilveren sieraden en vee tegen levensmiddelen en andere essentiële zaken. De National Park Service beheert de pittoreske, uit zandsteen opgetrokken handelspost tegenwoordig als historisch erfgoed, waarvan je ook de woonruimte kunt bezichtigen. De zaak is dan wel ingericht als souvenirwinkel, met ansichtkaarten, boeken en *kachinapoppen*, maar hij is leuk aangekleed met spullen uit vroeger tijden.